

УДК 659.3:351.862.4
DOI 10.32782/2523-4269-2025-93-33-38

Максименко Ольга Володимирівна,

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри ділової української та іноземних мов
навчально-наукового інституту права та психології
(Національна академія внутрішніх справ, м. Київ)
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-5711-6247>

Пилипенко Вікторія Вікторівна,

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії, історії та філософії права
навчально-наукового інституту права та психології
(Національна академія внутрішніх справ, м. Київ)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2555-542X>

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ: МОВНИЙ ТА КОГНІТИВНИЙ ВИМІРИ

У статті здійснено спробу проаналізувати мовні та когнітивні аспекти російсько-української інформаційної війни й дослідити їх вплив на свідомість громадян на основі всебічного системного аналізу складників інформаційної війни в історії та сьогоденні, виокремлення лінгвокогнітивних параметрів дискурсу інформаційної війни й подальший вплив на свідомість суспільства; вивчення мовленнєвих стратегій впливу на формування громадської думки. Важливим аспектом є аналіз міжнародної співпраці для ефективного протистояння інформаційним загрозам.

Ключові слова: інформаційна війна, концепт, маніпулятивні мовні засоби, дезінформація, мова ворожнечі, дискурс агресії.

Постановка проблеми. Інформаційна війна – це конфлікт, у якому використовують інформаційні ресурси та засоби з метою впливу на громадську думку, ураження та переконання опонентів. Це охоплює поширення пропаганди, дезінформації, кібератак, використання соціальних мереж і медіа для маніпулювання громадською думкою та створення сприятливого образу для країни-агресора.

Дискурс інформаційної війни істотно впливає на сучасний мовний складник суспільства різними способами. Передусім це сприяння поширенню специфічної лексики, маніпулювання семантикою слів та формулювання певного контексту. Також відбувається маніпуляція інформацією для створення негативних уявлень про групи людей або країну загалом задля поглиблення ворожнечі та виникнення конфліктів у суспільстві.

В інформаційному просторі використовують нав'язування агресії, знецінення людського життя, спонування до вбивств, тортур, перекручування подій за допомогою мови ворожнечі як засобу для провокацій і розв'язання протистояння. Щохвилини з'являється недостовірна, здебільшого маніпулятивна інформація задля руйнування демократичних надбань України та дискредитації культурних цінностей. Щорічно прокремлівський режим витрачає на такий супровід війни проти України близько 4 млрд доларів [1, с. 36].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти інформаційних воїн досліджені в працях таких сучасних науковців, як А. Загнітко, С. Кійко, Н. Кондратенко, Л. Нагорної, В. Петренко, Т. Рубанець та інші. Науковці зосереджують увагу на аналізі сучасних текстів, які охоплюють дискурс інформаційної війни. Питання мовного протистояння представлені в дослідженнях О. Єфименко й Л. Компанцевої. Застосування мови ворожнечі як складника впливу на свідомість та елемент політичного протистояння досліджено в М. Бутиріна, Д. Гуцуляк, З. Годунок, Г. Колесник, К. Темчур, Г. Прищепи, О. Тулузакової, Т. Ісакової.

Серед зарубіжних дослідників значний внесок зробили М. Шмітт (редактор Tallinn Manual), Дж. Най (автор концепції «м'якої сили»), Б. Латур (розробник актерно-мережевої теорії), У. Еко (дослідник семіотичних моделей комунікації).

Українські дослідники, зокрема С. Дембіцький, В. Петренко, А. Арістова, аналізують інформаційну агресію РФ проти України як багатовимірне явище, що поєднує пропаганду, психологічний тиск, кібератаки, маніпулятивну дипломатію та деструктивні соціальні технології.

Питання лінгвокогнітивних механізмів маніпуляції висвітлюються в роботах Дж. Лакоффа (теорія фреймів), Т. ван Дейка (дискурс і влада), Е. Гоффмана

(інтерпретаційні рамки), Ж. Дерриди (соціальні конструкції тексту). Вони дають наукові інструменти для аналізу російського пропагандистського дискурсу.

Формування цілей статті. Метою статті є комплексний аналіз інформаційної війни як складника сучасних воєнних конфліктів, зокрема щодо використання мовних і когнітивних інструментів впливу на формування суспільної свідомості.

Реалізація вищезазначеної мети передбачає виконання таких завдань: проаналізувати поняття «інформаційна війна» в історичному контексті; визначити засоби маніпуляції та пропаганди в межах дослідження; окреслити більш поширені наративи російської пропаганди.

Виклад основного матеріалу. Інформаційні методи боротьби ще здавна впроваджують країни світу для посилення лідерської позиції на міжнародній арені для реалізації політичного іміджу й задоволення політичних, економічних потреб та інтересів. Ведення інформаційних війн – це значний виклик для світової системи цінностей. Гарантування інформаційної безпеки становить підвищений інтерес для будь-якої країни світу [2, с. 56].

З огляду на думку експертів, можна зазначити, що застосування методів ведення інформаційної війни є доволі поширеним явищем у ХХ–ХХІ столітті, але є і підтвердження використання інформаційно-психологічних методів ще із часів античності, звичайно, у досить спрощеному вигляді. Становлення інформаційних війн як засобів впливу на свідомість є наслідком еволюційних процесів та розвитку інформаційних технологій. А. Мартинов наголошує, що у ХХ ст. під поняттям «інформаційна війна» розуміли систему «спеціальних інформаційних операцій», які мали деморалізувати противника та схилити його до капітуляції під час конвенційних бойових дій.

Найбільш виразним прикладом організованої інформаційної війни в першій половині ХХ ст. є діяльність Міністерства народної освіти та пропаганди нацистської Німеччини (Reich Ministry for Public Enlightenment and Propaganda), очолюваного Й. Геббельсом. Його діяльність була спрямована на формування в німців та німецькомовного населення масової ідентичності, побудованої на основі шовінізму, легітимізації агресії, декогнітивного вимкнення критичного мислення населення. Основною «зброєю» пропагандистської машини, апробованої нацистами й майже незмінною дотепер, була преса, радіо, кіно, навчальна література, тотальний централізований контроль над якими сприяв повторенню нарративів, що створювали образ ворога й тим самим легітимізували репресії. Пропаганда виконувала не лише мобілізаційну, а й маніпулятивно-когнітивну функцію, формуючи нову реальність для населення та узаконюючи політику геноциду [3].

У другій половині ХХ ст. інформаційна війна, з огляду на домінуючу біполярну систему міжнародних відносин, набула ознак глобального ідеологічного протистояння, хедлайнерами якого були СРСР та США.

Важливим інструментом ідеологічного протистояння в період холодної війни з боку демократичного табору стала діяльність радіостанцій «Голос Америки» та «Радіо свобода». «Голос Америки» майже одночасно відкрив російську (1947 р.) та українську (1951 р.) службу мовлення, що свідчило про оцінку української цільової аудиторії як ключової в інформаційному впливі на радянський тоталітарний простір. Зазначені медіа не лише надавали новини, а й ознайомлювали радянських громадян з елементами західної культури (музика, мода, спосіб життя), цінностями демократії, свободи слова та ринкової економіки, посилюючи в такий спосіб

невдоволення політичним режимом Радянського Союзу. Тактика охоплювала тематичний фреймінг, оперативне «підживлення» опозиційних нарративів, надання інформаційної підтримки дисидентам та роботу з еміграційними спільнотами [4]. Хоча пряий вплив на широкі маси був обмежений (за оцінками деяких досліджень, «Голос Америки» слухали близько 3 % населення, переважно інтелігенція у великих містах), ефект множився через усне поширення інформації. Отже, медіа США були важливим інструментом «м'якої сили», який сприяв формуванню критичного ставлення до радянської системи, хоча внутрішні причини (економічна криза, націоналістичні рухи, політика Горбачова) були визначальними для остаточного розпаду СРСР [5].

Варто зазначити, що до кінця 1980-х років спецслужби СРСР чинили значні перешкоди трансляції передач «Голосу Америки» (як і решти «ворожих голосів»), порушуючи найважливіші міжнародні домовленості, зокрема Декларацію прав людини. Так, у ст. 19 Декларації прав людини зазначається, що «кожна людина має право на свободу переконань і на вільне їх виявлення; це право вміщує свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань та свободу шукати, одержувати й поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами й незалежно від державних кордонів» [6]. Систематичне використання радянською владою радіоглушилок і в такий спосіб недопущення доступу населення до альтернативних джерел інформації, що є порушенням Декларації прав людини, стало предметом розгляду Генеральної Асамблеї ООН та знайшло втілення в Резолюції Генасамблеї від 14 грудня 1950 року, що засуджувала практику глушіння. Однак Радянський Союз цю резолюцію проігнорував [7].

Поряд із глушінням використовували й інший метод протидії – контрпропаганду. У 1965 році в Україні створено радіо «Промінь», аналог московського «Маяка», що працював з 1964 року. Через радянський мовник, що був фактичним монополістом інформаційного простору, намагалися дискредитувати іноземних журналістів, звинувачуючи їх у шпигунстві та підривної діяльності. Практично будувався образ «загниваючого Заходу», де панують злочинність та експлуатація. Сучасна російська пропаганда так і не відійшла від культивування образу «ворожого колективного Заходу», який активно використовують у сучасному збройному конфлікті на території України [8].

Загалом, розглянуті стратегії демонструють ранні форми гібридних інформаційних операцій, поєднання інформаційного впливу, психологічного тиску та пропаганди.

Унаслідок розвитку модерного інформаційного суспільства поняття «інформаційна війна» поширилося поза межами свого традиційного предмета. Широке застосування інформаційної війни як елементу реалізації впливу на світосприйняття й поведінку противника та населення є основоположним фактором перемоги в нинішніх і майбутніх конфліктах. На думку дослідників, «у війнах перемагають завдяки успішному поєднанню невійськових і військових та певних ненасильницьких дій, які реалізуються через використання різноманітних форм і методів, а також консолідування політичних, економічних, інформаційних, технологічних заходів, але з використанням інформаційної переваги» [9, с. 63].

Уперше комплексний інформаційний вплив, що виходив за межі свого традиційного предмета й поєднував масовану кібератаку на державні реєстри, урядові портали та медіа з фізичними воєнними діями, був застосований Росією у 2008 р. у війні проти Грузії [10].

Після 2014 р. аналогічні технології застосовано проти України: інформаційна агресія передбачала масштабне використання ботмереж, фабрик тролів, дезінформаційні кампанії, спрямовані на руйнування довіри до українських інституцій і створення наративів про «внутрішній конфлікт», «нелегітимність держави» тощо. Ці події стали прецедентами глобальної еволюції інформаційних війн від класичних медіаманіпуляцій до стратегічних когнітивних операцій, що охоплюють політичні, культурні, технологічні та безпекові сфери.

Швидка еволюція інформаційних війн в умовах протистояння з РФ спричинила появу прогалин у міжнародному гуманітарному праві стосовно класифікації злочинів, вчинених завдяки інформаційним впливам й інформаційним психологічним спецопераціям. Під регламентацію міжнародного гуманітарного права під час збройного конфлікту підпадають лише дії, що безпосередньо впливають на захищені об'єкти (наприклад, атаки на системи оповіщення населення, створення хибних повідомлень, які ставлять цивільних під загрозу). Однак сюди не підпадають заклики до знищення українців, що транслюються в проросійських телеграм-каналах, твіток-блогах чи чатботах, що вербують людей для збору інформації чи підривної діяльності на користь Росії [11].

Хоча спеціальної універсальної угоди щодо інформаційних воєн немає, міжнародні експертні документи пропонують принципи застосування чинних норм міжнародного права (суверенітет, заборона непрямого втручання, норми міжнародного гуманітарного права) до кібероперацій і суміжних інформаційних дій. Зокрема, ідеться про академічне дослідження Tallinn Manual 2.0, проведене за фінансування Центру передового досвіду НАТО з кіберзахисту (CCDCOE). Це видання аналізує, за яких умов кібероперації та суміжні дії можуть кваліфікуватися як «застосування сили» або «озброєний напад», і пропонує тести на шкоду, інтенсивність та цілеспрямованість дій. Посібник хоч і не є юридично обов'язковим, усе ж надає важливий інструмент для інтерпретації та застосування чинних міжнародних правових норм у динамічному й складному середовищі кіберпростору, пропонує корисну методологічну рамку для оцінки, чи переходить інформаційна операція у сферу міжнародної відповідальності / самозахисту [12].

Аналіз воєнної ситуації навколо України дав змогу кандидату військових наук Ю. Радковцю стверджувати про зіткнення нашої держави з «гібридною» формою ведення воєнних дій. Застосовують нові технології ведення війни, як-от постійні загрози та викрадення осіб, захоплення об'єктів, використання шантажу. Усе це призводить до резонансних актів насильства та мародерства, що штучно розганяють соціально-політичну й безпекову ситуацію в Україні до небезпечного рівня повного безладдя. Російська Федерація, будучи державою-агресором, передає всю відповідальність за «нечесні дії» на позадержавні утворення [9, с. 7].

Країна-агресор усіяло намагається впливати на ухвалення рішень за кордоном, надаючи неправдиву інформацію. Навіть якщо дезінформацію не вдається успішно вбудувати в ланцюжок ухвалення рішень, а лише поширювати в медіа та соціальних мережах, то є можливість створити сприятливе середовище для формування суспільної думки, яка подає російські наративи як правдиві. У зазначеній ситуації позитивним для країни-агресора є отримання суспільної підтримки в країнах-супротивниках і в такий спосіб послаблення опору, щоб збільшити їхні шанси на успіх і зменшити ймовірність негативної реакції з боку міжнародного товариства.

Інформаційну війну можна розподілити на дві категорії: «стратегічна інформаційна війна», яка здійснюється для тиску на національну політику, ухвалення рішень державними і військовими лідерами та маніпулювання громадською думкою; і «оперативно-тактична інформаційна війна», яка ведеться з метою розуміння ситуації противника з оперативного-тактичного боку й приховування власних дій під час непередбачених обставин – з іншого.

Отже, інформаційна війна діє в багатьох різновидах інформаційної діяльності, а саме: у викраденні, підкиданні, забороні, маніпулюванні, спотворенні або знищенні інформації. Методи охоплюють широкий спектр, зокрема це комп'ютери, смартфони, мережеві засоби, звернення або інтерв'ю лідерів або знаменитостей, трольські кампанії, текстові повідомлення, відеоролики на YouTube, відеоролики на YouTube або пряме звернення до окремих людей [9, с. 7].

Інформаційна війна, яка ведеться Російською Федерацією, не обмежується воєнним часом. Вона навіть не обмежується «початковою фазою конфлікту» [9, с. 7], бо ще до початку бойових дій спостерігалось інформаційне протистояння. Можна зазначити й проведення операцій у мережевих засобах, а також психологічні операції, стратегічні комунікації, вплив, «контррозвідка, маскування, дезінформація, електронна війна, виведення з ладу засобів зв'язку, деградація навігаційного забезпечення, психологічний тиск і знищення комп'ютерного потенціалу противника» [9, с. 7].

На сьогодні застосування такої інформаційної війни стає вихідним положенням для розгортання гібридної війни, у якій використовують глобальні комп'ютерні мережі, засоби масової інформації, також блоги, різноманітні соціальні мережі та інші ресурси.

Отже, до основних методів ведення інформаційної війни належать:

1. Кібератаки: атаки на комп'ютерні системи та мережі для знищення чи здобуття конфіденційної інформації, обробка, атаки, руйнування або крадіжка інформації. У цьому контексті розподілені атаки типу «відмова в обслуговуванні» (DDoS), сучасні атаки на розподілену відмову в обслуговуванні (DDoS), передові методи кіберексплуатації та російського телебачення (Russia Today) [9, с. 8]. Замість кіберпростору Росія говорить про «інформаційний простір» і вміщує в нього як комп'ютерну, так і людську обробку інформації, фактично когнітивну сферу. Як зазначається в одному російському підручнику, «залежно від об'єкта дії, інформаційна війна поділяється на два види:

- інформаційно-психологічна війна (використовується для впливу на особовий склад збройних сил і населення), яка ведеться безпосередньо для збройних сил і населення в умовах природної конкуренції, тобто постійно;

- інформаційно-технологічна війна (використовується для втручання технічні процеси та системи, які приймають, збирають, обробляють і передають інформацію, що ведеться під час війн і збройних конфліктів [9, с. 10].

2. Соціальні мережі та медіа: здійснення впливу через платформи соціальних мереж, охоплюючи створення та поширення впливового контенту.

Одним із найбільш застосовуваних методів російської інформаційної політики є постійна діяльність тролів (онлайн-персон, які отримують матеріальну винагороду і є цілковито керованими) та ботів (керовані автоматизовані процеси), які безпосередньо взаємодіють із читацькою аудиторією в різних медіа і соціальних мережах, зокрема, залишаючи коментарі.

Додатковим засобом є використання тролінгу як методу прямого й непрямого застосування, ефект якого може бути непомітним, але сприяти досягненню мети, зокрема, через ведення або придушення будь-яких дебатів, які суперечать російській версії подій, створюючи в такий спосіб атмосферу нібито консенсусу, а не протистовування конкретної дезінформації або наративів.

3. Психологічна війна: використання психологічних технік для зміни уявлень та переконань цільової аудиторії. Психологічний тиск виявляється в елементах впливу на емоційний стан людей через залякування та висловлення загроз із метою спонукання їх ухвалити певну «потрібну» модель поведінки.

Країна-агресор розробляє технології психологічного тиску на населення через застосування масового поширення неправдивих повідомлень, які начебто передано з надійних джерел.

Також Росія постійно застосовує на окупованих територіях відповідне обладнання, яке блокує доступ до певної інформації, зокрема до певних сайтів для обмеження правдивої інформації для населення. Загалом, для Росії «фальсифікація подій і введення обмежень на діяльність медіа є одним з найефективніших асиметричних засобів ведення війни» [9, с. 33].

Методи здійснення психологічного тиску охоплюють передавання масової інформації про справжні чи вигадані загрози й небезпеки, репрезентацію прогнозів щодо можливих погроз, репресій, переслідувань, вбивств тощо, використання шантажу, захоплення заручників, здійснення вибухів, мінувань, прильотів, масових отруєнь та інші терористичні або диверсійні заходи.

Ще одним методом впливу на маси є зменшення суспільної уваги або її розпорошування чи застосування диверсифікації суспільної думки. Це означає наголошення на штучно створених проблемах, що мають на меті відволікти від виконання основних завдань політичного та економічного розвитку країни й привернення уваги спільноти до зазначених проблем.

Стратегія впливу на суспільну свідомість охоплює координацію зазначених вище методів, а також аналіз ефективності та адаптацію під змінні обставини.

Засоби реалізації ведення інформаційної війни:

1. Медіа: використання новин, соціальних мереж, форумів для розповсюдження інформації для подальшого впливу свідомість.

2. Кібератаки: здобуття конфіденційної інформації, руйнування комп'ютерних систем та мереж.

3. Дезінформація та фейки: створення та поширення неправдивої інформації заздалегідь. Наразі відомі різноманітні підходи до впровадження заходів із дезінформації. Вибір конкретного методу залежить від поточних умов та обставин.

Найпоширеніші методи у світовій практиці такі:

– тенденційне викладення фактів: це форма дезінформації, яка полягає в передаванні упередженої інтерпретації фактів, певної інформації про події за допомогою оприлюдненої правдивої / неправдивої інформації в конкретні проміжки часу;

– дезінформування від «зворотного»: цей метод реалізується з метою надання правдивої інформації у спотвореному вигляді або моделювання ситуації, щоб інформація сприймалася об'єктом впливу як недостовірна;

– термінологічне «мінування»: спотворення загальноприйнятих понять і термінів теоретичного та практичного характеру, що має значення як для світогляду, так і для оперативних аспектів.

Загалом, елементи дезінформації можуть бути реалізовані через отримання чи надання інформації іноземним розвідувальним партнерам, використання медіа, зокрема власні інформаційні агентства, теле- та радіокомпанії, друковані видання, а також через окремих журналістів, або створення ілюзії непередбаченого витоку конфіденційної інформації.

4. Соціальна інженерія: використання маніпуляцій для отримання конфіденційної інформації або впливу на особисті переконання.

Особливим аспектом інформаційної війни є вигадка потрібних чуток та їх поширення. Чулки безпосередньо пов'язані із соціальними мережами. Учені розтлумачують залежність від чуток тим, що суспільство стикається з невідомою, але важливою для них інформацією, вони активно її шукають, щоб висвітлити ситуацію та зняти психологічно напружений момент.

Цей процес породжує чулки, у яких люди намагаються самостійно пояснити проблематичну ситуацію в межах власної компетентності, уявлень та поглядів. Основною причиною, яка породжує чулки, є неотримання офіційної інформації або її неповний і недостатній характер. У певних ситуаціях, коли людям бракує потрібної інформації з традиційних джерел, вони схильні створювати та поширювати чулки. Психологи наголошують, коли бракує інформації в суперечливих умовах чи складних ситуаціях, виникає прецедент їх створення. Наприклад, нестабільна ситуація в країні, загроза обстрілів, випадки вимкнення електрики чи криза створюють досить сприятливе середовище для їх виникнення. Також недостатність компетентності громадськості в питанні різних актуальних тем є суттєвим фактором, який породжує чулки. Коли населення не може зрозуміти та раціонально пояснити складні питання, вони схильються до вигадок і фантазій, що доступно пояснюють ці проблеми.

Іншим аспектом інформаційної війни є цілеспрямоване поширення чуток для формування потрібної суспільної думки, викликання певних дій та оцінок. Це вже вважається інформаційною зброєю, яку вивчають дослідники.

Перші спроби використання чуток з елементами негативного впливу на соціум зафіксовано в давні часи для переваги певних політичних сил. У ХХ столітті чулки стали особливо активно використовувати в політичній конкуренції. Згідно з характеристикою дослідників, чулки бувають цілком неправдиві; цілком неправдиві, але з елементами правдоподібності; правдиві чулки; правдиві чулки з елементами неправдоподібності.

Актуальною технологією інформаційного впливу та засобів для реалізації інформаційних війн є застосування провокації. Провокація становить собою спеціальну інформаційну операцію, спрямовану на те, щоб змусити суперника погодитися з нав'язаною йому стратегією, яка виявляється для нього не вигідною. Здійснення провокативних дій на свідомість суперника під впливом цільової інформації призводить до нав'язування йому певної стратегії. Отже, виявляється, що важливо мати знання про різноманітні стратегії конкурента, які можуть призвести до його поразки, і наперед прогнозувати їх.

Висновки. Отже, інформаційна війна – це конфлікт, у якому використовують інформаційні ресурси та засоби задля впливу на громадську думку, ураження й переконання противника. Це охоплює поширення пропаганди, дезінформації, кібератак, використання

соціальних мереж і медіа для маніпулювання громадською думкою та створення сприятливого образу для країни-агресора. Дискурс інформаційної війни істотно впливає на сучасний мовний складник суспільства різними способами. Насамперед це сприяння поширенню специфічної лексики, маніпулювання семантикою слів та формулювання потрібного контексту. Також відбувається маніпуляція інформацією для створення негативних уявлень про групи людей або країну загалом задля поглиблення ворожнечі й виникнення конфліктів у суспільстві.

Зокрема, Російська Федерація в інформаційному просторі використовує нав'язування агресії, знецінення людського життя, спонукання до вбивств, тортур, перекручування подій, які відбуваються за допомогою мови ворожнечі як засобу для провокацій. Мовленнєва маніпуляція та перекручування інформації також є складниками дискурсу інформаційної війни, зокрема російсько-української, яка триває сьогодні. Через вплив на свідомість населення засобами маніпуляцій та

перекручування ворог намагається формулювати нову реальність, надаючи хибний погляд на події сучасності. Найчастіше цей вплив здійснюється в прихованій формі, попри бажання та волю об'єкта впливу.

Сучасні інформаційні війни також розвиваються завдяки вдосконаленню різноманітних інформаційних технологій, психологічних наук, розвитку мережевих систем. Тому питання національної безпеки держави залежить від засобів запобігання інформаційним загрозам державного рівня, що може негативно вплинути на політичну, економічну, військову, технологічну системи будь-якої держави.

Отже, передусім запровадження кроків щодо запобігання інформаційним впливам на державну систему нашої країни зі сторони Російської Федерації, зокрема (заборона каналів країни-агресора, музики, фільмів тощо), а також удосконалення діяльності відповідних структурних підрозділів є запорукою протистояння інформаційним загрозам, що впливають сьогодні на національну безпеку України.

Список використаних джерел

1. Радковець Ю. І. Ознаки технологій «гібридної війни» в агресивних діях Росії проти України. *Наука і оборона*. 2014. № 3. С. 36–42.
2. Журавська І., Ортинська Н. Інформаційна війна як сучасне глобалізаційне явище. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». 2020. Т. 7, № 2. С. 56–60. DOI: <https://doi.org/10.23939/law2020.26.056>
3. Ministry of Propaganda and Public Enlightenment. Holocaust Encyclopedia. URL: https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/ministry-of-propaganda-and-public-enlightenment?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 20.11.2025).
4. Данильчук Д. В. Аналіз фреймів. URL: <https://share.google/ENgHyuyZLwLQudliE> (дата звернення: 22.12.2025)
5. Fred Weir. Connected to another world: What Voice of America meant to Russians in Cold War. *The Christian Science Monitor*. URL: <https://www.csmonitor.com/World/Europe/2025/0321/putin-russia-voa-cold-war> (дата звернення: 20.11.2025)
6. Загальна декларація прав людини : прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 20.11.2025)
7. Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй. Freedom of information: interference with radio signals (14 грудня 1950 року). URL: [https://docs.un.org/en/A/RES/424\(V\)](https://docs.un.org/en/A/RES/424(V)) (дата звернення: 20.11.2025).
8. Melnykova-Kurhanova O. S. Transformation of propaganda communications in Ukraine: a comparative aspect. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. 2022. Том 33 (72), № 6. Ч. 2. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.6.2/36>
9. Keir Giles. Handbook of Russian Information Warfare. NATO Defense College Cataloguing in Publication-Data: November 2016. № 6. Р. 90.
10. Barker Daniel. The Russia-Georgia war of 2008: information operations case study analysis. 2013. URL: https://www.academia.edu/11903525/the_russia_georgia_war_of_2008_information_operations_case_study_analysis?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 20.11.2025).
11. OEWG: statement on international law. ICRC. 2025. 19.02. URL: https://www.icrc.org/en/oewg-10th-ihl-statement?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 20.11.2025).
12. Tallinn manual 2.0 on the international law applicable to cyber operations : Prepared by the International Groups of Experts at the Invitation of the NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence. Cambridge University Press, 2017. 648 p. URL: https://ilmc.univie.ac.at/fileadmin/user_upload/p_ilmc/Bilder/Bewerbung/Case_2/Michael_N_Schmitt_-_Tallinn_Manual_2.0_on_the_International_Law_Applicable_to_Cyber_Operations-Cambridge_University_Press_2017_.pdf (дата звернення: 20.11.2025).

References

1. Radkovets, Yu.I. (2014). Oznaky tekhnolohii "hibrydnoi viiny" v ahresyvnykh diiakh Rosii proty Ukrainy [Features of "hybrid warfare" technologies in Russia's aggressive actions against Ukraine]. *Nauka i oborona – Science and Defense*, (3), 36–42 [in Ukrainian].
2. Zhuravska, I., & Ortynska, N. (2020). Informatsiina viina yak suchasne hlobalizatsiine yavyshe [Information war as a modern globalization phenomenon]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika"*. Serii: Yurydychni nauky – *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Sciences*, 7(2), 56–60. <https://doi.org/10.23939/law2020.26.056> [in Ukrainian].
3. Ministry of Propaganda and Public Enlightenment. (n.d.). Holocaust Encyclopedia. Retrieved November 20, 2025, from <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/ministry-of-propaganda-and-public-enlightenment> [in English].
4. Danylchuk, D.V. (n.d.). Analiz freimiv [Frame analysis]. Retrieved December 22, 2025, from <https://share.google/ENgHyuyZLwLQudliE> [in Ukrainian].
5. Weir, F. (2025). "Connected to another world": What Voice of America meant to Russians in the Cold War. *The Christian Science Monitor*. Retrieved November 20, 2025, from <https://www.csmonitor.com/World/Europe/2025/0321/putin-russia-voa-cold-war> [in English].

6. United Nations General Assembly. (1948). Universal Declaration of Human Rights (Resolution 217 A (III)). Retrieved November 20, 2025, from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text [in Ukrainian].
7. United Nations General Assembly. (1950). Freedom of information: Interference with radio signals (Resolution 424 (V), December 14). Retrieved November 20, 2025, from [https://docs.un.org/en/A/RES/424\(V\)](https://docs.un.org/en/A/RES/424(V)) [in English].
8. Melnykova-Kurhanova, O.S. (2022). Transformation of propaganda communications in Ukraine: A comparative aspect. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Filolohiia. Zhurnalistyka – Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Philology. Journalism*, 33(72), 6(2). <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.6.2/36> [in Ukrainian].
9. Giles, K. (2016). Handbook of Russian information warfare. NATO Defense College [in English].
10. Kurban, O. (2016). Istoriiia stanovlennia ta rozvytku tekhnolohii informatsiinykh viin [History of formation and development of information warfare technologies]. *Visnyk Knyzhkovoï palaty – Bulletin of the Book Chamber*, (4), 50–52 [in Ukrainian].
11. Barker, D. (2013). The Russia–Georgia war of 2008: Information operations case study analysis. Retrieved November 20, 2025, from https://www.academia.edu/11903525/the_russia_georgia_war_of_2008_information_operations_case_study_analysis [in English].
12. International Committee of the Red Cross. (2025, February 19). OEWG: Statement on international law. Retrieved November 20, 2025, from <https://www.icrc.org/en/oewg-10th-ihl-statement> [in English].
13. Schmitt, M.N. (Ed.). (2017). Tallinn manual 2.0 on the international law applicable to cyber operations. Cambridge University Press. Retrieved November 20, 2025, from https://ilmc.univie.ac.at/fileadmin/user_upload/p_ilmc/Bilder/Bewerbung/Case_2/Michael_N._Schmitt_-_Tallinn_Manual_2.0_on_the_International_Law_Applicable_to_Cyber_Operations-Cambridge_University_Press__2017_.pdf [in English].

Maksymenko Olha,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Business Ukrainian and Foreign Languages
at the Educational and Scientific Institute of Law and Psychology
(National Academy of Internal Affairs, Kyiv)
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-5711-6247>

Pylypenko Viktoriia,

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Theory, History, and Philosophy of Law,
at the Educational and Scientific Institute of Law and Psychology
(National Academy of Internal Affairs, Kyiv)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2555-542X>

INFORMATION WARFARE IN THE CONTEXT OF ARMED CONFLICT: LINGUISTIC AND COGNITIVE DIMENSIONS

The article explores information warfare as a multidimensional phenomenon of contemporary hybrid conflicts, with a particular focus on the Russian Federation's aggressive actions against Ukraine. The study conceptualizes information warfare as a complex system of communicative, psychological, technological, and legal instruments aimed at influencing public consciousness, political decision-making, and social behavior at both national and international levels. Drawing on interdisciplinary approaches from political science, communication studies, and international law, the article analyzes the transformation of propaganda practices in the context of globalization, digitalization, and armed conflict.

Special attention is paid to the evolution of propaganda technologies, including framing, narrative construction, and disinformation campaigns, as well as their historical precedents and modern manifestations. The research examines case studies related to Soviet and post-Soviet information operations, including Cold War broadcasting practices and contemporary Russian information strategies. The article also addresses the normative dimension of information warfare by analyzing relevant international legal instruments, such as United Nations General Assembly resolutions, the Universal Declaration of Human Rights, and the Tallinn Manual 2.0, emphasizing the tension between freedom of information and state security.

The findings demonstrate that information warfare has become an integral component of hybrid warfare, blurring the boundaries between peace and armed conflict and challenging existing legal frameworks. The article argues for the necessity of developing comprehensive legal and institutional mechanisms to counter hostile information influence while safeguarding fundamental human rights. The conclusions contribute to a deeper understanding of information warfare as a strategic tool in modern conflicts and provide a theoretical basis for further research in the fields of security studies, media law, and public governance.

Key words: *information warfare, hybrid warfare, propaganda, disinformation, framing, international law, freedom of information, hybrid threats, strategic communications, Russian-Ukrainian conflict.*

Дата першого надходження статті до видання: 28.11.2025
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.12.2025
Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.12.2025